

Літній потоп. Загроза врожаю?

Затяжні дощі та весняні градуси: синоптики опелешили прогнозом на червень. Погода в червні в Україні буде досить помірною і періодично непогожою. Синоптики прогнозують підвищення температури з хвилями похолодання і дуже багато дощів. Температура повітря вище +25 градусів в червні підніметься в декількох регіонах і всього на кілька днів. Середня температура повітря в Україні коливатиметься в денний час від +19 до +23 градусів, вночі – від +12 до +15 градусів. Очікується багато дощів, місцями – грози. На сході України червень почнеться з сухої погоди та підвищення температури до +25 градусів, але вже скоро погода почне псуватися і затягне дощами, які прогнозують щодня, до середини червня. Потім буде кілька днів перепочинку і дощі знову почнуть заливати східні області. Не варто очікувати спекотної та сонячної погоди й на півдні України. Перші дні літа були ясними та сухими, а вже з 4 червня почалися грози, які переросли в короткочасні дощі. Вони йшли щодня, з короткими перепочинками. Вночі на півдні було порівняно тепло, від +13 до +17 градусів, в

денний час температура не перевищилася +19 +23 градусів. На півночі в червні сухими буде всього кілька днів – перші дні місяця і кілька – в середині червня. Майже весь перший літній місяць буде дощовим, часом очікуються зливи та грози. Вночі в регіоні очікується від +9 до +14 градусів, вдень стовпчики термометрів підніматимуться до +18 +22 градусів. Найскладніша ситуація буде на заході країни. З 1 червня в регіоні прогнозуються сильні грози та дощі. За прогностичними картками синоптиків видно, що опади очікуються щодня, майже без перепочинків. Це може призвести до підйому рівня річок та підтоплення житлових будинків у гірській місцевості. Температура повітря ночами коливатиметься від +9 до +14 градусів, вдень очікується від +17 до +22 градусів. Така дощова погода ставить під загрозу урожай-2021.

У Мін'юст назвали два ключових питання захисту прав агробізнесу від рейдерів

Безпека державних реєстрів та очищення системи реєстрації від недобросовісних кадрів – це основні питання захисту прав агробізнесу від рейдерів. Про це написала заступник міністра юстиції України з питань державної реєстрації Ольга Оніщук.

«Перше – це безпека державних реєстрів. Завдяки крокам, які здійснило Міністерство юстиції в 2020 році, нам вдалося повністю забезпечити два основні реєстри нерухомості і бізнесу від кібератак. Яскравим підтвердженням цього факту є те, що протягом майже 5 місяців 2021 року ми не зафіксували жодного повідомлення про несанкціоноване втручання до державних реєстрів. Це дійсно серйозний та важливий крок, оскільки статистика, яку ми маємо, наприклад, минулорічна каже про те, що близько 40% скарг, які надходили до Мін'юсту на незаконні реєстраційні дії, були пов'язані саме з такими несанкціонованими доступами до держреєстрів», – написала Ольга Оніщук.

Друге, за її словами, – це очищення системи від недобросовісних кадрів. Друге – ми очистили систему реєстрації від недобросовісних кадрів, і не лише тому, що в 2019 році анулювали доступ комунальним підприємствам, колишнім так званим акредитованим суб'єктам до держреєстрів, а ми дійсно зробили справжнє «генеральне прибирання» і в лавах державних реєстраторів, і в лавах нотаріусів через проведення спеціальних перевірок, через анулювання свідоцтв про право на зайняття нотаріальною діяльністю нотаріусам, які систематично порушували закон. І сьогодні ми можемо бачити, що таких зухвалих порушників, які насмілюються здійснювати незаконні реєстраційні дії, практично не залишилося», – додала вона.

За матеріалами agropolit

ПЕРЕДПЛАТА

на «Фермер Придніпров'я» з червня» триває

Щоб отримувати газету з липня 2021 року, поспішіть на поштове відділення до 25 червня.

На сьогодні вартість передплати (плюс вартість послуг УКРПОШТИ):

місяць - (20+5.56) = 25.56 грн.
3 місяці - (60+16.68) = 76.68 грн.
6 місяців - (120+33.36) = 153.36 грн.

Передплатний індекс у Каталозі обласних видань 60092.

Готуємо єдиний звіт рейдерства ФГ Січеславщини

У Дніпрі 10 червня члени Асоціації фермерів та приватних землевласників краю, які впродовж крайніх років зазнали різного роду злочинських нападів, «віджимів» землі та урожаю, разом із адвокатами зустрілися із заступником голови Комітету Верховної Ради з питань антикорупційної політики Галиною Янченко та членом Комітету з питань правової політики Денисом Масловим. В ході розмови народні депутати погодилися з висновком аудиторії: ситуація в правоохоронних органах Дніпропетровщини просто кричить, правоохоронці в багатьох випадках «віджимують» землі та урожаю ухвалюють незаконні рішення. Це підтверджують факти рейдерства кількох господарств Васильківського, серії правопорушень щодо фермерів у Апостолівському, підпали будинку Сергія Приходька в Дмитрівці Новомосковського і фермерської техніки у Верхньодніпровському районах тощо. Зокрема голова АФПЗ області Анатолій Гайворонський наголосив:

– Факти різних правопорушень просто кричать. Адвокат нашої Асоціації Євгеній Падашуля ще рік тому домігся від Великої Палати Верховного Суду визнання землі постійно користування за фермерським господарством, коли йде за вічну межу його засновник. Але в грудні цинічно і показово забрана земля в ФГ «Самара» Олексія Саєнка Новомосковського району, і в лютому – «Аеліти» Олександра Сімонова Васильківського. А начальник Апостолівського відділу Нікопольської місцевої прокуратури Микита Шпонька організував низку атак на дітей перших у краї фермерів. Правоохоронці незаконно косили виплекані спадкоємцями фермерські поля, накладали штрафи і т. п. Цей прокурор працює і сьогодні! В Новомосковському краї дівчина-поліцейський косила вночі сонях, фермери її зловили, каже: «кошу за приписом прокуратури». Там ледь не сталося самосуду. Стосовно мене також скоєно 9 злочинів, і лише за одним фактом щось зроблено правоохоронцями. Піймали дельтапланериста, що трюв сонях мого господарства, каже: «я добрива вносив, попросили люди». Які? Мовчить. Поліція не дає змоги знайомитися з матеріалами цієї справи, суддя все прикриває. Написали скаргу на нього до Вищої ради правосуддя, за другим разом суддю таки відсторонили від роботи. Проте він подав апеляцію, працює і досі! Також багато скарг фермерів пролунало і щодо Синельниківської прокуратури. Зокрема у Васильківському районі здійснена ціла низка атак на фермерські господарства.

– Рейдерського нападу, окрім «Аеліти», зазнали ФГ «Алтей», «Берегиня», «Світязь», – пояснив адвокат Асоціації Євгеній Падашуля. – Все це організують одні й ті ж люди. Основна біда та, що хлібороби вже остерігаються звертатися до правоохоронних органів, бо там їм почасти відкрито протидіють чи вимагають хабарі. Моєму підзахисному в Господарському суді області навіть підмінили лист позовної заяви! А виділення землі по 2 гектари, з відомим наперед вигодонабувачем, відбувається навіть на людей, котрі про це нічого не знають! Щойно про такий факт повідомила жінка, яка 10 років перебуває за кордоном, є й інші випадки. Таке «хронічне» рейдерство землі правоохоронцями і держчиновниками є результатом повної безкарності за посадові злочини, вам, законодавці, потрібно працювати в цьому напрямку.

На знімку: зустріч фермерів Дніпропетровщини з народними депутатами.

А кіт ковбаску досі уминає...

...неначе й не до нього річ. Цей вираз доречно згадати з приводу чергового виклику судової системи України. Стався він 2 березня в місті Дніпро, де судді Дніпровського апеляційного суду Тетяна Куценко, Ельвіра Демченко та Микола Макаров фактично узаконили нікчемний правочин - договір оренди землі 2013 року, на 49 років, який замість її власника Миколи Гнілова з Межової... підписала інша особа! Слуги Феміди, відомі у краї за публікаціями «Фермера Придніпров'я», своєю постановою скасували рішення Межівського районного суду 26 листопада 2020 року, котрим договір із підробленим підписом нині покійного власника ріллі, що підтвердила судово-почеркознавча експертиза, був визнаний недійсним. Отаке «верховенство права» у нашій державі

Григорій ДАВИДЕНКО

Три договори оренди на одну ділянку. Усі - різні

Свого часу Лука і Надія Гнілови із Новопавлівки Межівського району багаторічно працюють в місцевому колгоспі «Світанок» заробили право на земельну частку. Після них земельні паї перейшли до сина Миколи Гнілова, котрий навчав молодих водіїв у Межівській ДОСААФ. Він об'єднав ці частки в єдину земельну ділянку площею 14, 2 гектари, з одним кадастровим номером, переформив право власності. Пізніше, а саме 4 січня 2017-го, Микола Луквич склав заповіт на користь доньки Оксани, Буханець за прізвищем чоловіка.

Згадані судові перипетії розпочалися після відходу батька в засвіти 2018-го. Ось що розповідає про них випускниця Харківської інженерно-педагогічної академії, інженер-технолог Покровського машинобудівного заводу Донецької області Оксана Буханець:

- Коли в грудні 2018-го я почала оформляти як спадщину від батька бабусин і дідусів паї, то в Центрі надання адмінпослуг дізналася, що вони перебувають в оренді фермерського господарства «Адоніс» із села Богатир, сусіднього Великоновосільського району Донецчини. Поїхала до його голови Артема Дмитрієва, і від нього дізналася, що земля в оренді аж на 49 років ще з 24 вересня 2013-го, а орендна плата за неї вже будітмо заплачена наперед. Нічого подібного батько мені не повідомляв, тож виникли сумніви щодо цього. Я заявила вимогу про виплату заборгованості за оренду, і що хочу розірвати такий договір, краще обробляти землю своєю родиною. Але в «Адоніс» мені відмовили, пославшись на те, що діючий договір тепер може розірвати лише суд.

Та в Межівському районному суді, куди Оксана Миколаївна подала позовну заяву про припинення договору оренди з ФГ «Адонісом», представник господарства В. Курилін заявив, що угоду можна було розірвати лише впродовж трьох років з дня її укладення, відтак строк позовної давності давно минув. Проте представник позивача І. Атаманюк довів, що строк позовної давності слід обчислювати з моменту, коли О. Буханець дізналася про існування цього договору, що трапилося лише рік тому. Далі було встановлено, що договори оренди є два, обидва чомусь підписані не власником, а уповноваженою особою - батьком голови ФГ Михайлом Дмитрієвим, начебто за дорученням Миколи Гнілова. Тож суддя Межівського суду Олександр Юр'єв, який вів справу, 11 червня 2020 року ухвалив: затребувати реєстраційну справу стосовно земельної ділянки 14, 2 га на території Новопавлівської сільської ради. Щоб з'ясувати - який з двох договорів чинний? Але з отриманої в суді справи стало відомо, що держреєстратор Ольга Пушня 15 травня 2015 року зареєструвала геть інший договір оренди землі, а у графі «орендодавець» замість підпису М. Гнілова розписалася... інша людина!

Допитаний в якості свідка Михайло Дмитрієв підтвердив: у зареєстрованому договорі оренди орендодавець М. Гнілов свій підпис не ставив. Тобто в суді фігурувало три різних оригінали договору оренди, відтак суддя діючим, згідно із законом, визнав зареєстрований О. Пушною. І за клопотанням доньки спадкодавця призначив 1 липня 2020-го судово-почеркознавчу експертизу, щоб упевнитися на всі сто, як кажуть, що Микола Гнілов не підписував

цього кабального для родини договору оренди. До того ж із мінімальною, як стало відомо згодом, оплатою.

Перша перемога в суді Межової

Поки тривали судові слухання, у ФГ «Адоніс» нарешті визнали, що за користування землею слід платити. І направили «Укрпоштою» Оксані Буханець орендну плату за 2018-2019 роки в сумі 18 039 гривень. Тобто якраз мінімально визначені законом 3 % від нормативно-грошової оцінки ріллі. На сьогодні це геть смішна сума, погодьтеся, реальна разів у три вища. А 14 вересня 2020 року до суду надійшли висновки почеркознавчої експертизи, яка встановила: замість Миколи Гнілова свій підпис у договорі оренди його землі поставила інша людина! Відтак суд цілком логічно зробив висновок, що волевиявлення орендодавця на укладення договору не було, його умови він не погоджував. Всебічно зваживши всі докази і аргументи сторін, викладені в матеріалах справи на 9-ти сторінках вступної та мотивувальної частин рішення, у резолютивній суддя Олександр Юр'єв 26 листопада виніс вердикт:

- Рішення держреєстратора Межівського районного управління Ольги Пушної про державну реєстрацію договору оренди земельної ділянки Миколи Гнілова площею 14, 2 га за ФГ «Адоніс» скасувати. Стягнути з фермерського господарства на користь О. Буханець понесені нею судові витрати: судовий збір - 768 гривень, почеркознавча експертиза - 3922 гривні, правова допомога - 4050 грн. \

Чому апеляція «поламала» рішення Межівського суду?

Здавалося б, подавати апеляційну скаргу на це об'єктивне, виважене рішення катма сенсу. Але ФГ «Адоніс» це зробило з аргументами: Михайло Дмитрієв мав право підписувати договір оренди землі від імені Миколи Гнілова, бо той начебто надав таке доручення. І що два інші договори оренди землі, не зареєстровані, якраз і є дійсними. Чому ж не вони подані на реєстрацію? Чи й у довіреності такий «справжній» підпис власника, як у зареєстрованому екземплярі? Проте, як не дивно, Дніпровський апеляційний суд 2 березня ц. р. визнав, що не узаконені, а отже, недійсні права орендаря вагоміші, ніж питомі права власника ділянки! Мотивація дій суду дослівно наступна:

- Встановлено, що на виконання умов договору оренди землі від 24 вересня 2013 року Миколою Гніловим за життя отримано плату за оренду землі від ФГ «Адоніс», тобто укладений договір фактично виконувався сторонами. Ухвалюючи рішення, суд першої інстанції прийшов до висновку, що спірний договір не є укладеним, тому саме з цих підстав підлягають задоволенню позовні вимоги в частині скасування державної реєстрації. Колегія суддів не може погодитися з таким висновком, оскільки зазначені підстави недійсності спірного правочину позивачем заявлені не були. Тоді як нормами статті 13 ЦПКУ закріплено, що суд розглядає справу у межах заявлених позовних вимог.

Ось так логічне припущення суду, що нікчемний правочин не є укладеним - а так все і є насправді, - і послужило причиною того, що колегія суддів Дніпровського апеляційного суду рішення Межівського районного суду скасувала, а Оксані Буханець у задоволенні позовних вимог відмовила. В тексті постанови судді не взяли до уваги факт підробки підпису Миколи Гнілова в зареєстрованому договорі оренди. А ще заявили, що «його довіреність Михайлу Дми-

трієву дійсна і ніким досі не оспорювалася». Але ж у п. 6, ч. 1, ст. 248 Цивільного кодексу України «Припинення представництва за довіреністю» чітко зазначено: «Представництво за довіреністю припиняється у разі смерті особи, яка видала довіреність». Припустити, що про цю статтю Цивільного кодексу нічого не відали аж три досвідчені судді апеляційного суду можна, але з вірогідністю нуль відсотків.

Абсолютно нелогічним виглядає і фактичне узаконення договору оренди, бо відповідно до ч. 1 ст. 14 Закону України «Про оренду землі» договір оренди землі укладається в письмовій формі, а за статтею 18 цього Закону, він набирає чинності після його державної реєстрації. Але ж деюре договору не існує, бо підпис власника підроблений! Тобто законне рішення суду першої інстанції в апеляції «поламали» без належних на те підстав.

Чому ж так сталося? Подейкують, що деякі слуги Феміди Дніпровського апеляційного суду такі «колядують». До того ж і в свята, і у будні. І що раніше їм заносили по півтори тисячі «зелених» на брата чи сестру, а останнім часом загальна сума «стартує» вже від 5 тисяч, в залежності від складності справи. Так це чи інак, може встановити лише інший суд. Проте цікавими є два недавніх факти. Третього березня, наступного після згаданого засідання апеляційного суду дня, Перша Дисциплінарна палата Вищої ради правосуддя ухвалила «відмовити у відкритті дисциплінарної справи за скаргою адвоката Тетяни Рички стосовно суддів Дніпровського апеляційного суду Тетяни Куценко, Миколи Макарова, Ельвіри Демченко». Таке ж дійство сталося і 20 жовтня 2020 року, за скаргою на цих суддів Інни Федоренко. Подавалися подібні скарги й раніше. Чи не буде подана і цього разу супліка, вже третя за один рік? І чи не забагато скарг, на тих самих суддів, від різних адвокатів? І чому в них однаковий «фінал» у Вищій раді правосуддя?

Перевірте договори оренди! Шам пишуть

Шановна редакціє! Власників землі і фермерів Межівського району обурило факт непартнерських стосунків з боку ФГ «Адоніс» сусіднього Великоновосільського району Донецчини, описаний у статті «А кіт ковбаску уминає...». Прикро, що нашій землячці, дружині і матері Оксані Буханець після поховання батька доводиться вже другий рік судитися, долати спротив судової системи. І хоча експертизою і Межівським судом вже встановлено, що Микола Гнілов за життя ніякого договору з 3 % орендної плати не підписував, судді Дніпровського апеляційного суду «не побачили» фальшивання документів! Сподіватимемося, касаційний суд у Києві відновить справедливість, і Оксані Миколаївні повернуть батьківські землі. Мушу констатувати, що поодинокі факти тиску орендарів на власників землі є і в нашому краї. Один заманює: як підпишеш новий договір оренди землі на 10 років, то я тобі одразу, додатково дам 10 тисяч гривень! І якщо людина «клоне» на цю пропозицію, то потім страждатиме років з десять. Бо, на жаль, мало хто читає умови договору, підписують, покладаючись на совість орендаря. Так, переважна більшість колег по-людськи ставиться до земляків, орендна плата постійно росте. Але декому із власників землі доводиться зубами вигризати ту плату. Відтак раджу не гнатися за зайвою копійкою, що пропонують чужі орендарі чи великі холдинги, краще, коли землю орендує місцевий виробник. До нього ви завжди можете прийти і вирішити якимсь питанням, і від проблем школи чи дитсадка він не відмахнеться, бо туди ходять і його діти чи онуки. Іще раджу всім - перед підписанням договору оренди землі уважно перечитуйте його умови! Перевірте у Центрах надання адмінпослуг вже діючі договори. Коли вам важко розібратися самим, звертайтеся до Асоціації фермерів та землевласників у вашому краї. Вступайте до наших лав, щоб разом відстоювати права селян на землю і гідне життя в сучасному світі. Мусимо встояти перед нашивидкуруч запровадженням ринком землі, дуже хочучи, щоб українське село міцніло і розвивалося, а молодь продовжувала святу батьківську хліборобську справу.

З повагою Петро ЛЯХОВИЧ,
голова Асоціації фермерів та приватних землевласників Межівського району.

ЗНОВУ З ВОДОГОНОМ, але без води

Маємо те, що маємо

Наразі практично вісім з кожних десяти сільських населених пунктів Дніпропетровщини, а то й більше, потерпають від нестачі води, причому не тільки питної. Досить було «Фермеру Придніпров'я» надрукувати статтю «Буря у кухлі води» (номер від 27 травня ц. р.), як історія раптом отримала несподіване продовження. В редакцію надійшла майже аналогічна скарга, на яку людей сподвигла, правда, інша раніше надрукована публікація. Мова про публікацію у цьогорічному номері за 17 березня «Водогоні є, а води немає» - про те, що у чотирьох селах Нікопольського району водогін є, а ось води у ньому немає. «У нас та ж ситуація, - зателефонували селяни на цей раз зовсім з іншого села, з Золотої Поляни. - Четвертий місяць минає, як ми і без питної, і без будь-якої іншої також води». Тобто вона була тут всяка, бо у селі існує водогін, але тепер пропала. Та найдивовижніше, що Золота Поляна належить все тій же... Новоїльській громаді Криворізького району з публікації «Буря у кухлі води».

Золота Поляна невелика, оскільки не центральна в ОТГ, та однак понад три сотні мешканців - це неабияк. Усім умитися, а чоловікам і поголитися, хоч раз на тиждень нагріти бойлер та покупатися, пити-їсти і

готувати страви, прати білизну чи й здійснити вологе протирання та вимивання житлових приміщень, нарешті поїти худобу і іншу живність у дворах кров з носа треба, а немає чим. Отож коли вряди-годи у селі появляється вантажна автомашинка з кількома бочками бодай технічної води, біля неї збирається народу стільки, що мало не показується. Навпаки, здається наче і в двічі більше, ніж тут живе. В усякому випадку черга не коротша від тих, котрі колись шикувалися в радянських магазинах за дефіцитом.

-За що нас так жорстоко покарали і перекрили воду у наш водогін, ми не

можемо своїм розумом збагнути, - бідкається одна з жительок Золотої Поляни Олена Меркулова. - Мені от згадується Тарас Шевченко, який писав, що і золотої, і дорогої йому не жаль...

Отож натякає, що багатьом її односільчанам нині не жаль їхньої Золотої Поляни. І жінка пояснює, що хоч колодязі і криниці тут давно повисихали, і люди їх ще рівно 13 років тому позагортали, але якраз від тих пір і горя не зали: якраз тоді у село і провели водогін. І ось тобі на - тепер і в ньому не тече. Перекрили! Чи може якась інша причина? Ні в кого не узнаєш, ні в кого не допитаєшся!

Всі мовчать, немов неіснуючої води у роти понабирали.

-Та ніхто золотополянцям воду не перекривав, - аж вигукує заступник голови Новоїльської ОТГ Микола Герасименко. - А от що інша причина на заваді, так це правда... Яка ж? - вигукуємо і ми. Собака заритий там, де була зарита труба. Ще попередня, металева. За 13 літ вона відслужила своє. Проіржавіла гептом не в одному місці і стала протікати. То її й замінили. На сучасну, пластикову. А чому після в оновленому водогоні пропав тиск, пояснення є у спеціалістів. Бо досі сталеву трубою, мовляв, вода у Золоту Полянну надходила самопливом, а в пластиковій це не виходить. Тиск то є, уточнюють знавці, однак недостатній. Як же бути? За прийнятний варіант рішення несподіваної проблеми знайшли один-єдиний - провести ще одну нову лінію водопостачання через насосну станцію сусіднього села.

Та ось що тепер дивує, як і у випадку з аналогічними перепетіями в громаді: ті ж спеціалісти стверджують, неначе аби прокласти нову трубу, вистачить якихось двох тижнів. Ледве не за принципом дружно, усім разом, отож громадою почати і закінчити. Але ж чому уже п'ятий місяць ніяк не підберуть ці два тижні, щоб якомога швидше зарадити мешканцям села? Вони ж не десь на краю світу живуть, а у Новоїльській громаді під боком потужного Кривбасу!

Микола ЯСЕНЬ.

Не по пояс, як співалося колись у відомій пісні, але чималенька одначе. Тут випадок, коротше, геть «чудний»: село Олексіївка, що у Нікопольському районі, недавно прославилось на всю Україну. Точніше торік восени. Це біля неї тоді на архістратегічній автомагістралі для Півдня вздовж Каховського водосховища на Дніпрі ніби несподівано під важучим ваговозом розвалився міст через тамтешню річку-заток. І ще довго після того, пригадайте, та аж до останніх пір чи не всі ЗМІ області регулярно оповіщали народ про те, як героїчно тривала його відбудова. Повідомлення подавалися в дусі ледве не бойової хроніки. А в цей час дніпропетровські та нікопольські телеканали, радіостанції і газети дружно та захилинаючись від захоплення розповідали, що тут, в Олексіївці, в рамках великого дорожнього будівництва розгорнувся також ремонтні роботи центральної у селі вулиці. Олексіївці вперше за останні тридцять з гаком літ нарешті, мовляв, дочекалися цього щастя. До речі, взяли за вулицю, котра здавна носила назву Зелена. Отож настільки гарна, затишна і мальовнича забудовою та садами-городами по обидва боки, і ось тепер знову відновиться та омолодиться немов за помахом чарівної палички.

Так от, ще з весни ц. р. вона і справді несподівано зазеленіла та забуяла. Бо крізь ще свіжий асфальт, який однак у багатьох місцях «покоробився», густо проріс... бур'ян. Як розповідають тамтешні селяни, його пагіння спершу наче й несміливо пробивалося наверх, та буквально за кілька днів потому після рясних дощів рвонуло у ріст то

Трава, трава на вулиці

острівками, то і цілими галявинами. Особливо виділялися будяки і лопухи. Та заодно появилася якась нова для цього краю, якої раніше тут не було. Але що обурило людей: це дало привід у тих же ЗМІ області зав'язати дискусію на тему, яка ж це непереборна сила природи і загалом звичайної трави - пробиватися крізь щільний асфальт. Поки жителька Олексіївки Оксана Бабій в соціальних мережах Інтернету не обірвала охочих захоплюватися винятковою великою жагою до проростання елементарних бур'янів не лише на городах чи в полях і степах, а ось і по вулиці з твердим покриттям. Причому відновленому зовсім недавно за всіма ж бо ніби технологічними вимогами, а головне - у обсягах, передбачених проектом. В усякому випадку коштів на ремонт Зеленої було витрачено достатньо на надійну і відтоді довготривалу її експлуатацію. Мало не встелену щирими гарантіями у рай. Жінка натомість прямо запитала: а чи не в нікудишній якості самого асфальту насправді річ? І особливо у його кількості, покладеній і прикоткованій будівельниками! Отож дала зрозуміти, що ремонтні роботи були виконані на тяп-ляп, і не всі грошки, виділені на них, до вулиці дійшли.

Після цього будівельники сюди примчали мов ужалені в одне місце. І заходилися мерщій «виправляти» свій брак. Одначе як? Або ніколи ви не здогадаєтеся, або, навпаки, ніякий інший варіант і уявити не могли: прибули з такими знаряддями праці, як... сокири. Якими вирубали пророслі бур'яни, а отвори та щілини після них заліпили-залили смолою. Тобто

не щось інше вчинили, як замазали-заліпили і дірки, і людям очі. Але й це ще не все. Історія отримала резонанс, якого й поготів не чекали. На Дніпропетровщині шість Олексіївок. Окрім цієї нікопольської, є і в колишніх Криничанському, Покровському, Солонянському, Софіївському та Юр'ївському районах. І всі вони дружно відгукнулися, що в них аналогічні, мовляв, «пригоди» - то може просто їхні Олексіївки, з гумором запитали, ненароком переплутали з нікопольською? Що не дивно та цілком може бути, оскільки в області на всі заставки під відомим девізом «Велике будівництво» рекламується суцільна відбудова сільських доріг, шляхів та вулиць, котрі «справді цілих тридцять років ніхто як слід не ремонтував». Отож нинішня влада демонструє ніби ледве не героїзм на цей рахунок. Однак слідом не тільки Олексіївки - десятки і з іншими назвами сіл тут навздогін заявили, що і в них на вулицях та дорогах теж швидше відбувається

велике крадівництво, ніж велике будівництво.

Та що говорити про сільські автошляхи і вулиці та провулки, а також містки та доріжки, описані наче ще Олександром Ковінькою, якщо й траса з Дніпра на Запоріжжя, котрою зовсім недавно хвалилися як європейським автобаном, з боку Дніпра-града нині поволеньки перетворюється на смугу перешкод для водіїв. З боку Дніпра - це той її відрізок, який не дуже давно лагодили дніпровські автодорожники.

Микола ЯСЕНЬ.

P.S. І вже зовсім кумедно-чудернацьку ідею підказав, схоже, випадок з вулицею в Олексіївці ремонтникам вулиці у сусідньому селі району: там ями та вибоїни не залатали, а замостили... накошеною травою. Вся область досі схоже сміється. Бо є з чого.

Микола НЕЧИПОРЕНКО

За підрахунками Анатолія Гайворонського, який очолює в нас обласну Асоціацію фермерів та приватних землевласників, фермерський рух від днів його виникнення, а разом з ним і всі інші тут агроприватники та одноосібники і власники селянських, присадибних і різних інших господарств та земельних паїв пережили уже як мінімум вісім хвиль переслідувань та атак на нищення, бандитських нападів і захопленя ділянок і врожених урожаїв – кінчаючи аж навмисним позбавленням усіляких пільг та прав і тому подібного. Не всі, на жаль, витримали ці випробування. Лише за останні 3 – 4 роки понад третина ФГ припинила своє існування. Бо особливо нищівними були три передостанні хвили – шоста, сьома і восьма. Це спочатку під прихованим «патронатом» правоохоронних органів лютували й свавільничали організовані бандитські формування. Діяли за «відпрацьованими» схемами: або відверто вимагали ділитися данинами, залякуючи інакше однак силоміць відібрати чи й спалити в степу вирощене. Або і без будь-яких «попереджень» заїжджали ночами «своєю» технікою на фермерські поля, оточували «вартою» і косили-жали дозріле збіжжя. З залученням, до речі, «загонів» поліції – це ж не секрет. -Тому все згодом і переросло у рейдерство за участю ще й судів та державних реєстраторів, - говорить Гайворонський, - попередньо отримуючи на руки і рішення судочинців, і фальшовані «узаконаненні» реєстраторів, які надавали право косити на чужих полях в першу чергу соняшник, оскільки переписували їх нахабним чином на себе. А поки фермер дроб'ється правди, та якщо ще й зможе добитися, злодії зникали із зібраними урожаєм, і згадуї потім тільки, як їх звали-величали. Ще років п'ять тому подібний розбій все таки ніби як зійшов нанівець.

Бо ми, продовжує Анатолій Гайворонський, не відразу, з перемінними успіхами в боях припинили і цей вид рейдерства. Так йому на зміну виник ще більш злочинний. Це коли прокурорські працівники і поліцейські чини на місцях фактично очолюли масові пограбування фермерських осередків. Там і тут вони вишукували ніби «незаконно захоплені» земельні ділянки, і мерщій «повертали їх державі», насправді різним побитом попередньо викрадаючи і привласнюючи вирощені на них урожаї. Відкупитися можна було лиш доволі вагомими хабарями. Так от наперекір усім негідникам на Дніпропетровщині, к відомо, врешті-решт справилися і з цим свавіллям. Не дивом і не везінням, а безкомпромісним, рішучим та наполегливим «порозумінням» зі стражами правопорядку. -Однак рейдерство, замішане на хахливо безпрецедентній корупції в державі, невмируще зараз, як і будь-яка мафіозна злочинність, - підводить ризику Анатолій Іванович, - і підвладна мутації, як підвладний їй нині Covid-19. Зараз злодійське рейдерство іде від органів державної влади і місцевого самоврядування. Вони ж його вправно перебрали до своїх рук, не гребуючи і «досвідом» усіх тих «практик», котрі домінували раніше. Не щось більше по суті відбувається, а на бідолахних фермерів горою горне страшний дев'ятий вал... Від гіркої і згубної правди, на превеликий жаль, нікуди подітися.

Вона полягає в двох очевидних явищах. Децентралізація і адміністративна реформа змітає-згортає зараз поділ областей - їх сільських територій - з одного боку на райони, а з іншого і районів на сільські та селищні ради. На Дніпропетровщині, приміром, було 22 райони – «лишилося» п'ять. Було 329 сільських і селищних рад, замість них утворено лише 89 об'єднаних територіальних громад. Причём, це враховуючи ще 21 міську громаду, до складу яких увійшло також чимало

Він однозначно! Тільки хто ж очолив чи причетний до цієї чергової афери? Тим паче, що виявлено й підроблені документи відразу на три неначе як різних підприємства – «Агро-Лідер», «Скорпіон-Агро» і «Агро-Максимум». Власниками котрих значається в минулому голова П'ятихатської райради Сергій Хіманіч, а також його син і онук Сергій Сергійович Хіманіч та Михайло Сергійович Хіманіч. Себто вони дружно сімейкою замахнулись на усї 10 тисяч га. По максимуму! А

чому вагатися? Чому знову не хапати і свої руки те, що один раз уже було не зовсім праведно прибрано до інших рук? Друге явище, яке спровокувало видозмінене земельне рейдерство, теж є похідним від децентралізації і як її наслідок – від адміністративної реформи. Всюди навазали розформованим органам місцевого самоврядування створені нові. У котрі потрапило, пробілося і обрапо чимало й нових чиновників та керівників-голів. У цих уже інший принцип: досить старим богувати і царювати, з них вистащить - дайте і нам дорватися нарешті до корита. І в цьому випадку не важко здогадатися, про яке корито іде мова. А чого іншого чекали та чекаєте ви від «оновленої» на місцях влади, якщо за тридцять літ незалежної вже у крові, традиція і звичках вітчизняних зверху і до самісіньких низів чиновників-державних мужів, що вони на своїх посадах тимчасові, а приходять у владу, щоби красти й грабувати по зав'язку, хоч бажано і поверх неї?! Тільки появилися для цього «шанси», стрибай за «здобиччю», як з мосту у воду! І тут наводити приклади? Не проблема, вони є: в одному районі, в тому, що аж на краєчку області, затримали банду, котра розгорнула ціле полювання на приватних землевласників, однак на фермерів в першу чергу. З надією убивати відразу двох зайців: розоряти успішних поміж них, «розкуркулювати» ніби, а в підсумку позбавляти й фінансових можливостей і далі орендувати та обробляти землі сільгосппризначення. Так от, очолюючи цю організовану групу злочинців... депутат обраної торік районної ради. Йому не терпілося «зажити на широку ногу» - своїх «вояків» до зубів озброїв вогнепальною зброєю і одягнув у камуфляжну форму та посадив у автомобілі з підробленими номерами. Чи ось уважайте буквально тиждень тому у Нікопольському районі була проведена спецоперація, в

яку задіяли аж 60 правоохоронців. Бо затримували «шайку» чисельністю мало не три десятки чоловік. Покищо затримали першу їх шестірку, яка обрала для спеціалізації якраз погроми фермерських осередків і господарств. То зібрав цю «шайку» негідників уповноважений кимось зверху наглядачем – російською мовою «смотрящим» - у районі. Ким точно, поки що в інтересах слідства не називають. Але обіцяють назвати. Оскільки обранцем високопосадовців виявився не просто злодій зі злодіїв, а кінчений рецидивіст та кримінальний навіть «авторитет». Не розголошуючи повністю злодійства банди, правоохоронці обіцяють усіх до одного затримати і інших їхніх «колег». А ось у випадку зі «здачею в оренду» 370 заповідних гектарів навколо села Чернещина Магдалинівського району все ясно, як на долоні, і ніякого секрету немає. За документами територія заповідника ще 26 жовтня передана ніби місцевій ОТГ. Це з одного боку. З іншого свій статус змінила на пасовище і неначе роздана... в оренду селянам. Однак достеменно відомо, що бодай частина заповідника потрапила у розпорядження проектно-виробничої фірми «Укрбудогеопроект». Її засновник Олег Вишневський. Хто такий? Сьогодні він начальник одного з підрозділів Держгеокадастру у Київській області. Як зміг аж звідти дістати? Скринька елементарно відчиняється: ще недавно очолював пан Вишневський обласний Геокадастр у Дніпрі. Тому вважаємо, що не випадково лідер дніпропетровських фермерів Анатолій Гайворонський ще на один суттєвий момент звертає увагу: нинішні злочинно-рейдерські атаки як на фермерські господарства, так, до речі, і на приватні власнікні землі, чий паї фермери орендують, нарешті і загалом лихоманка з перерозподілом сільгоспугідь, і не лише сільськогосподарських, пов'язані з неминучим незабаром стартом обігу земель в Україні. От бажаної захопити її якомога більше і швидше, що аж руки трясуться, і активізувалися передуємі за багато уже років перевіреними способами – рейдерством та розбоями і злочинами. Звідси позиція Анатолія Івановича, що ринок земель відкривати в Україні ні в якому разі не можна, поки не буде забезпечено в державі верховенство права й законів і не передбачені надійні запобіжники вседозволеності та спекуляції. Якщо ні того, ні іншого не буде, дев'ятий вал злодійства і безмір свавілля здійметься такою високою і грізною хвилею, що змиє і фермерський рух в Україні, і все українське селянство.

Ні німці, ні комуністи пасовищ не відбирали...

Завершальні дні травня принесли лише новини про атаки на фермерські господарства «Самара» Новомосковського району (голова Олександр Саєнко), «Фортуна» Петриківського (Віталій Купрій), «Аеліта» (Олександр Сімонов), «Берегиня» (Сергій Фалко), «Алтей» (Катерина Захарова) Васильківського та перебуцарену, за висловом місцевих жителів, тобто закультивовану кукурудзу на землях працівників соціальної сфери Казначейки Магдалинівської ОТГ. Надійшли і недобрі вісті із країв - масово знищуються луки! На них місцеві жителі не рік, і не десять – з діда-прадіда випасають власну худобу. Були практично ворожі щодо селян дії, попри травневу публікацію газети «Держгеокадастр пнеться «віджати» землю у Магдалинівщині» і сюжети на обласному ТБ, сталися, окрім Деконки, в Олександрівці Магдалинівського, Новопідкрязі Царичанського, Булахівці Павлоградського районів тощо. Ось що повідомив редакції староста Олександрівського округу Магдалинівської ОТГ Володимир Гудим: - В ніч на суботу, 26 травня, трактор переорав 30 гектарів лук у заплаві Кільчені, де жителі Олександрівки з давніх-давен пасуть своїх корів. ГУ Держгеокадастру області побіло ці луки на ділянки по 2 гектари, розділили на не місцевих учасників АТО, після чого їх тричі перепорудали. Викликали поліцію, задокументували злочин. Виявилось, що 9 ділянок вже оформлені на невідому в краї, як і Віталій Черв'яченко, Галину Костюченко. Зателефонував їй адвокат Максим Костюченко (колишній прокурор Петриківського району до 2015 р. - прим. авт.), сказав, що все відбувається законно. Є і договір із магдалинівським ФOPом Сергієм Логвиненком, колишнім правоохоронцем, про оброботку землі його технікою. У понеділок люди заблокували той трактор. Знову озвався адвокат: «чому люди тероризують тракториста?» Так а хіба важко спрортувати, відповідаю - коли в селян відбирають останнє, то вони візьмуться за вила і лопати? Люди захищатимуть своє право жити на цій землі! Костюченко сказав, що зрозумів. Посередині цих лук солонець, а ще рівчак, яким стікає вода з Олександрівського ставка у Кільчєні, там має бути водоохоронна зона. Вважаю, слід негайно накладти арешт на цю землю, а далі все з'ясовувати спокійно, без оцієї штурмівщини. Будемо воювати за луки, щоб совість була чистою. Правда на нашій стороні, Магдалинівська ОТГ вже подала звернення до прокуратури й інших інстанцій.

«Подарую Зеленському корову!» Так емоційно висловилася одна з жительок села Новопідкряз Царичанського району, коли побачила, що луки, де споконвіку випасалася череда корів, вже переорані. Чимало людей виживає тут з корів, продаючи молоко та набіл (молочну продукцію) у Петриківці і Дніпрі. Тому земельна «реформа» у вигляді знищених лук сприймається жителями надзвичайно болісно. Розповідає магдалинівський сільський голова Валерій Друкко: - Такі типові для багатьох громад, де є землі сільгоспризначення, гіперактивні дії ГУ Держгеокадастру розпочало з півроку тому. У листопаді минулого року, коли Новопідкряз, Супина і Цибульківка увійшли до Магдалинівської ОТГ, ми з новообранними депутатами одразу направили клопотання, щоб Держгеокадастр зняв із приватизації та аукціонів луки, бо там випасається худоба місцевих жителів. Але ці землі в Підкрязі приватизували сторонні люди, продали юридичній особі, а та здала в оренду ТОВ АФ «Вікторія» із сусідньої Прявдівки. Такі дії схожі на захоплення плацдарму перед ринком землі. Зміна цільового призначення з пасовищ на ріллі дуже шкідлива і для людей, у яких відібрали випаси, і для природи. Луки не можна розорювати, бо це знижує водність Орелі, там є і комахи та рослини Червоної книги України. Тобто жителям громади завдана і економічна, і екологічна шкоди. Найбільше підозр викликає те, що землі чомусь опинилися в одних руках, це певна змова. Думаю, оце свавілля можна зупинити в рамках кримінального провадження, доказом того, що ці дії незаконні.

Хіба в цигана можна відбирати коня? Місцеві депутати з сільських головою вже діють у цьому напрямку. Жителі Новопідкрязя налаштовані рішуче, бо такі несподівані, з агарбницькі дії надто сильно їх образили. Їм удвічі прикро від того, що боротьба за пасовища триває вже чимало літ. Коментує новопідкрязький сільський екс-голова Іван Явтушенко: - Це типова для України схема видурювання землі. Забрати в селян пастівники – це те саме, що в цигана відібрати коня. Враженя таке, що люди живуть на землі останній день, тож пнуться вичавити з неї усі соки, до краплі. Років з десять тому приїжджала прокуратура, перевіряла - чи не переорують луки, не знищують тисячолітні екосистеми? А тепер світ криком кричить про катастрофічні зміни клімату і спеку, про шкоду

Продовження, початок стор. 1 Звоник прокурорської системи Чимало слушних пропозицій надійшло й від інших адвокатів, зокрема вимога щодо запровадження єдиного податку з гектара ріллі, такий законопроект вже поданий у ВР, про відміну екстериторіального принципу реєстраційних дій. А представник ФГ «Самара» у суді Сергій Донещак зауважив: «прокуратура Новомосковського району схожа на осине гніздо, яке може тільки «жалити» фермерів. Там із великого штату лише 5 прокурорів пройшли переаестіацію. Треба зробити слідчих поліції незалежними від прокуратури, бо та переважно шкодить розслідуванню. А ще необхідно порухувати – скільки кримінальних справ останніми роками порушені в області за

статтею 197-1 ККУ «Самовільне зайняття земельної ділянки», на «невстановлених осіб», а точніше добре усім відомим спадкоємців фермерів? І скільки з них доведені до суду? За усі ці ганебні випадки «крейдерства в поганах» слід одразу звільняти з правоохоронних органів». На ще одній vadі - «не баченні» правоохоронною системою злочинних дій наголосив колишній голова АФПЗ Томаківського району Микола Шапошник: «мене зв'язали, били, змусили підписати документи. Стріляли по машині, побили сина, рейдернули земельну ділянку. Зареєстрували в Полтавщині ТОВ із такою ж назвою, як і моє – «Весела долина», і переманюють власників паїв до себе. Правоохоронці лише імітують роботу, мусимо їздити у Полтавщину, там судимоса». А

довкілля від розорювання пасовищ, і отаке твориться. Куди тому зайцю бідному подітися, чи пташини якійсь? Ніхто не міг подумати, що комусь упадуть в очі навіть оті солонці біля вівчарника, де в краці роки трава заввишки 5 см, а в гірші вигоріє від сонця. У наших людей немає в селі ніякої іншої роботи, окрім як випасати худобу. Я з родиною теж тримаю трьох корів, це спосіб життєзабезпечення. Люди ж не просять в держави субсидій, самі виживають, платять за землю, не заважайте їм! Кілька разів зверталися із приводу приватизації пасовищ до Петра Порошенка, Володимира Зеленського, Володимира Гройсмана, голови ОДА Павла Рєзніченка, тричі – до голови ГУ Держгеокадастру області, в сільраді є копії усіх звернень. І скрізь «футболили», в усі часи. Ми що – туземці, люди другого сорту? Нам що – лягати під трактор, іти на трасу, перекивати ні? Це тоді попереджав – забере пастівники, будуть акції громадянської непокорі! Найбільше винен законодавець, що раніше не повернув землі «поза межами» сільській раді. А тепер молоді чиновники Держгеокадастру знайшли клієнтуру, кажуть, брали 500 «зелених» за гектар. Люди з грошима поїхали і стали власниками, чиновники – багатшими, а селяни – бідакми. Отака держава не в смартфоні, а у живі оці. Ще один із жителів Новопідкрязя про досі небачене земельне крадівництво у громади напрочуд точно підмітив «німці під війну не забрали пасовищ, комуністи цього не зробили, а наша рідна, українська влада таке втіляла. І тепер пускає людей з торбами по світу». Певно ж, задумане непроханими гостями хліборобство та споконвічних селянських пасовищах та сніжотях, в обхід місцевих жителів, наврод як принесене їм якийсь зиск. Скоріше судову тяганину, у якій давні рішення місцевих органів влади, незадоволені людські звернення про узаконення землі під пасовища матимуть переважне право над дійсно гіперактивною діяльністю земельних чиновників до 27 травня 2021 року, дня позбавлення законом № 1423 (законопроект № 2194) повноважень ГУ Держгеокадастру у Дніпропетровській області.

Підготував Григорій ДАВИДЕНКО. На фото: жителі Новопідкрязя Царичанського району протестують проти «віджиму» пасовищ.

краї переведено в пасовища, якраз вибірковість дій держчиновників: «у мене онук – учасник АТО, але йому нашої фермерської землі не дали, виділили іншим». Під лежачий камінь вода не тече. Наприкінці зустрічі заступник голови парламентської фракції «Слуг народу» Галина Янченко пообіцяла три найбільш резонансні справи проти фермерів довести до перемоги і зробити їх показовими для усієї України. А колишній суддя Дніпровського району м. Кам'янське, народний депутат Денис Маслов доповнив промовців: - Щойно відвідав Казначейку Магдалинівського району, спілкувався з потерпілими жителями, це прями крадіжка землі ГУ Держгеокадастру в області. У цієї системи треба запитати, а скільки ріллі в

Григорій ДАВИДЕНКО.

Микола НЕЧИПОРЕНКО

Вона полягає в двох очевидних явищах. Децентралізація і адміністративна реформа змітає-згортає зараз поділ областей - їх сільських територій - з одного боку на райони, а з іншого і районів на сільські та селищні ради. На Дніпропетровщині, приміром, було 22 райони - «лишилося» п'ять. Було 329 сільських і селищних рад, замість них утворено лише 89 об'єднаних територіальних громад. Причому, це враховуючи ще 21 міську громаду, до складу яких увійшло також

чимало і колишніх сільрад. А тепер підрахуйте, скільки голів органів місцевої влади одним махом вимушено залишили свої посади. А скільки чиновників різного рівня, начальників департаментів, землевпорядників і так далі теж позбулися вигідних кірсел. Не всі вони, звичайно, але багато, дуже багато з них діють зараз за принципом: ми їли-їли, однак наїстися вволю ніколи не можна, то тепер навздогін, поки наче як перехідний період триває, ще хоч наліжмося, скільки зможемо. Розумієте, про які діяння іде мова?

Чи навести на цей рахунок приклад? То будь-ласка: відразу у чотирьох районах (колишніх, звісна річ) Дніпропетровщини і навіть в одному сусідньому Кіровоградщині орендує землі пайовиків підприємство, котре називає себе товариством об'єднаних громад «Добробут». Уже саме по собі викликає воно багато питань, бо не відомо до пуття, які саме громади його заснували, а також яким чином спромоглося, скажемо прямо, заграбастати у своє підпорядкування майже, а то й більше 10 тисяч гектарів ріллі. Але якщо тут хтось надіється, що з відкриттям земельного ринку вдасться справедливо розв'язати цей «нарів», то марно. Недавно директор «Добробуту» Андрій Силенко на усю губернію крик здійняв, що караул, грабують: в середині квітня «відразу у кількох місцях-районах на землі підприємства на власній сільгосптехніці заїхали невідомі особи і почали на них весняно-польові роботи». Тикаючи великі очі фактичним їх приватним власникам-пайовикам і орендарям заодно папірці, з яких виходить, наче на законних підставах виїхали у поля. Що ж бо виявилось? Оті папірці-дозволи підписувала якась Оксана Лобко, котра мала судом стверджений документ, що не Андрій Силенко, а вона невідомо якими - безіменними - громадами призначена директором «Добробуту». Що це, як не наверхіми ринку

землі їх завчасний перерозподіл? Він однозначний! Тільки хто ж очолив чи причетний до цієї чергової афери? Тим паче, що виявлено й підроблені документи відразу на три неначе як різних підприємства - «Агро-Лідер», «Скорпіон-Агро» і «Агро-Максимум». Власниками котрих значаться в минулому голова П'ятихатської райради Сергій Хіманіч, а також його син і онук Сергій Сергійович Хіманіч та Михайло Сергійович Хіманіч. Себто вони дружною сімєюко замахнулись

була проведена спецоперація, в яку задіяли аж 60 правоохоронців. Бо затримували «шайку» чисельністю мало не три десятка чоловік. Поки що затримали першу їх шестірку, яка обрала для спеціалізації якраз погроми фермерських осередків і господарств. То зібрав цю «шайку» негідників уповноважений кимось зверху наглядчаєм - російською мовою «смотрящим» - у районі. Ким точно, поки що в інтересах слідства не називають. Але обіцяють назвати. Оскільки обранцем високопосадовців виявився не просто злодій зі злодійів, а кінчений рецидивіст та кримінальний навіть «авторитет». Не розголошуючи повністю злодійства банди, правоохоронці обіцяють усіх до одного затримати і інших їхніх «колег». А ось у випадку зі «здачею в оренду» 370 заповідних гектарів навколо села Чернеччина Магдалинівського району все ясно, як на долоні, і ніякого секрету немає. За документами території заповідника ще 26 жовтня передана ніби місцевій ОТГ. Це з одного боку. З іншого свій статус змінила на пасовище і неначе роздана... в оренду селянам. Одначе достеменно відомо, що бодай частина заповідника потрапила у розпорядження проектно-виробничої фірми «Укрбудгеопроект». Її засновник Олег Вишневецький. Хто такий? Сьогодні він начальник одного з підрозділів Держгеокадастру у Київській області. Як зміг аж звідти дістатися? Скринька елементарно відчиняється: ще недавно очолював пан Вишневецький обласний геокадастр у Дніпрі.

Тому вважаємо, що не випадково лідер дніпропетровських фермерів Анатолій Гайворонський ще на один суттєвий момент звертає увагу: нинішній злочинно-рейдерський розформований органам місцевого самоврядування створені нові. У котрі потрапили, пробілося і обрано чимало й нових чиновників та керівників-голів. У цих уже інший принцип: досить старим богувати і царювати, з них вистачить - дайте і нам дорватися нарешті до корита. І в цьому випадку не важко здогадатися, про яке корито іде мова. А чого іншого чекали та чекаєте ви від «оновленої» на місцях влади, якщо за тридцять літ незалежної це вже у крові, традиції і звичках вітчизняних зверху і до самісіньких низів чиновників-державних мужів, що вони на своїх посадах тимчасові, а приходять у владу, що би красти й грабувати по зав'язку, хоч бажано і поверх неї?! Тільки появилися для цього «шанси», стрибай за «здобиччю», як з мосту у воду! І тут наводити приклади? Не проблема, вони є: в одному районі, в тому, що аж на краєчку області, затримали банду, котра розгорнула ціле полювання на приватних землевласників, одначе на фермерів в першу чергу. З надією убивати відразу двох зайців: розоряти успішних поміж них, «розкуркулювати» ніби, а в підсумку позбавляти й фінансових можливостей і далі орендувати та обробляти землі сільгосппризначення. Так от, очолював цю організовану групу злочинців... депутат обраної торік районної ради. Йому не терпілося «зажити на широку ногу» - своїх «вожаків» до зубів озброїв вогнепальною зброєю і одягнув у камуфляжну форму та посадив в автомобілі з підробленими номерами. Чи ось вважайте буквально тиждень тому у Нікопольському районі

Ні німці, ні комуністи пасовищ не відбирали...

Завершальні дні травня принесли лише новини про атаки на фермерські господарства «Самара» Новомосковського району (голова Олексій Саєнко), «Фортуна» Петриківського (Віталій Купрій), «Аеліта» (Олександр Сімонов), «Берегиня» (Сергій Фалько), «Алтей» (Катерина Захарова) Васильківського та перебуцарену, за висловом місцевих жителів, тобто закультивовану кукурудзу на землях працівників соціальної сфери Казначейки Магдалинівської ОТГ. Надійшли і недобрі вісті із країв - масово знищуються луки! На них місцеві жителі не рік, і не десять - з діда-прадіда випасають власну худобу. Такі практично ворожі щодо селян дії, попри травневу публікацію газети «Держгеокадастр пнеться «віджати» землю на Магдалинівщині» і сюжети на обласному ТБ, сталися, окрім Деконки, в Олександрівці Магдалинівського, Новопідкрязі Царичанського, Булахівці Павлоградського районів тощо. Ось що повідомив редакції староста Олександрівського округу Магдалинівської ОТГ Володимир Гудим:

- В ніч на суботу, 26 травня, трактор переорав 30 гектарів лук у заплаві Кільчени, де жителі Олександрівки з давніх-давен пасуть своїх корів. ГУ Держгеокадастру області побіло ці луки на ділянки по 2 гектари, розділили на не місцевих учасників АТО, після чого їх тричі перепородили. Викликали поліцію, задокументували злочин. Виявилось, що 9 ділянок вже оформлені на невідому в країн, як і Віталій Черв'яченко, Галину Костюченко. Зателефонував їй адвокат Максим Костюченко (колишній прокурор Петриківського району до 2015 р. - прим. авт.), сказав, що все відбувається законно. Є і договір із магдалинівським ФОПом Сергієм Логвиненком, колишнім правоохоронцем, про оброботку землі його технікою. У понеділок люди заблокували той трактор. Знову озвався адвокат: «Чому люди тероризують тракториста?» Так а хіба важко було спростувати, відповідаю - коли в селян відвіряють останнє, то вони візьмуться за вила і лопати? Люди захищатимуть своє право жити на цій землі! Костюченко сказав, що зрозумів. Посередині цих лук солонець, а ще рівчак, яким стікає вода з Олександрівського ставка у Кільчені, там має бути водоохоронна зона. Вважаю, слід негайно накласти арешт на цю землю, а далі все з'ясувати спокійно, без оцейї штурміщини. Будемо воювати за луки, щоб совість була чистою. Правда на нашій стороні, Магдалинівська ОТГ вже подала звернення до прокуратури й інших інстанцій.

Продовження, початок стор. 1 Дзвоник прокурорській системі

Чимало слухних пропозицій надійшло й від інших адвокатів, зокрема вимога щодо запровадження єдиного податку з гектара ріллі, такий законопроект вже поданий у ВР, про відміну екстериторіального принципу реєстраційних дій. А представник ФГ «Самара» у суді Сергій Донець зауважив: «Прокуратура Новомосковського району схожа на осине гіздо, яке може тільки «жалити» фермерів. Там із великого штату лише 5 прокурорів пройшли переатестацію. Треба зробити слідчих поліції незалежними від прокуратури, бо та переважно шкодить розслідуванню. А ще необхідно порухувати - скільки кримінальних справ останніми роками порушені в області за

«Подарую Зеленському корову!» Так емоційно висловилася одна з жительок села Новопідкряз Царичанського району, коли побачила, що луки, де споконвіку випасалася череда корів, вже переорані. Чимало людей виживає тут з корів, продаючи молоко та набіл (молочну продукцію) у Петриківці і Дніпрі. Тому земельна «реформа» у вигляді знищення лук сприймається жителями надзвичайно болісно. Розповідає могилівський сільський голова Валерій Дружко:

- Такі типові для багатьох громад, де є землі сільгосппризначення, гіперактивні дії ГУ Держгеокадастру розпочало з півроку тому. У листопаді минулого року, коли Новопідкряз, Супина і Цибульківка увійшли до Могилівської ОТГ, ми з новообраними депутатами одразу направили клопотання, щоб Держгеокадастр зняв із приватизації та аукціонів луки, бо там випасається худоба місцевих жителів. Але ці землі в Підкрязі приватизували сторонні люди, продали юридичній особі, а та здала в оренду ТОВ АФ «Вікторія» із сусідньої Прядивки. Такі дії схожі на захоплення плацдарму перед ринком землі. Зміна цільового призначення з пасовищ на ріллю дуже шкідлива і для людей, у яких відібрали випаси, і для природи. Луки не можна розорювати, бо це знижує водність Орелі, там є і комахи та рослини Червоної книги України. Тобто жителям громади завдана і економічна, і екологічна шкоди. Найбільше підозр викликає те, що землі чомусь опинилися в одних руках, це певна змова. Думаю, оце свавільно можна зупинити в рамках кримінального провадження, доказом того, що ці дії незаконні.

Хіба в цигана можна відбирати коня?

Місцеві депутати з сільських головою вже діють у цьому напрямку. Жителі Новопідкрязя налаштовані рішуче, бо такі несподівані, загарбницькі дії надто сильно їх образили. Їм удвічі прикро від того, що боротьба за пасовища триває вже чимало літ. Коментує новопідкрязький сільський екс-голова Іван Явтушенко:

- Це типова для України схема вилучення землі. Забрати в селян паствінник - це те саме, що в цигана відібрати коня. Враження таке, що люди живуть на землі останній день, тож пнуться вичавити з неї усі соки, до краплі. Років з десять тому приїжджала прокуратура, перевіряла - чи не переорюють луки, не знищують тисячолітні екосистеми? А тепер світ криком кричить про катастрофічні зміни клімату і спеку, про шкоду

довкілля від розорювання пасовищ, і отаке твориться. Куди тому зайцю бідному подітися, чи пташині якісь? Ніхто не міг подумати, що комусь упадуть в очі навіть оті солонці біля вівчарника, де в краці роки трава заввишки 5 см, а в гірші вигоріє від сонця. У наших людей немає в селі ніякої іншої роботи, окрім як випасати худобу. Я з родиною теж тримаю трьох корів, це спосіб життєзабезпечення. Люди ж не просять в держави субсидій, самі виживають, платять за землю, не заважають їм! Кілька разів зверталися із приводу приватизації пасовищ до Петра Порошенка, Володимира Зеленського, Володимира Гройсмана, голови ОДА Павла Різніченка, тричі - до голови ГУ Держгеокадастру області, в сільраді є копії усіх звернень. І скрізь «футболили», в усі часи. Ми що - туземці, люди другого сорту? Нам що - лягати під трактор, іти на трасу, перекивати їй? Це тоді попереджав - забере те паствінник, будуть акції громадянської непокорі! Найбільше винен законодавець, що раніше не повернув землі «поза межами» сільській раді. А тепер молоді чиновники Держгеокадастру знайшли клієнтуру, кажуть, брали 500 «зелених» за гектар. Люди з грошима поїхали і стали власни-

ками, чиновники - багатшими, а селяни - бідакми. Отака держава не в смартфоні, а у живі очі.

Ще один із жителів Новопідкрязя про досі небачене земельне крадівництво у громади напрочуд точно підмітив: «Німці під війну не забрали пасовищ, комуністи цього не зробили, а наша рідна, українська влада таке втіляла. І тепер пускає людей з торбами по світу». Певно ж, задумане непроханими гостями хліборобство та споконвічних селянських пасовищах та сіножатях, в обхід місцевих жителів, навряд чи принесє їм якийсь зиск. Скоріше судову язганину, у якій давні рішення місцевих органів влади, незадоволені людські звернення про узаконення землі під пасовища матимуть переважне право над дійсно гіперактивною діяльністю земельних чиновників до 27 травня 2021 року, дня позбавлення законом № 1423 (законопроект № 2194) повноважень ГУ Держгеокадастру у Дніпропетровській області.

Підготував Остан ВЕРНИГОРА. На фото: жителі Новопідкрязя Царичанського району протестують проти «віджиму» пасовищ.

фермер Любов Коссе підкреслила вибірковість дій держчиновників: «У мене онук - учасник АТО, але йому нашої фермерської землі не дали, виділили іншим».

Під лежачий камінь вода не тече. Наприкінці зустрічі заступник голови парламентської фракції «Слуг народу» Галина Янченко пообіцяла три найбільш резонансні справи проти фермерів довести до перемоги і зробити їх показовими для усієї України. А колишній суддя Дніпровського району м. Кам'янське, народний депутат Денис Маслов доповнив промовців:

- Щойно відвідав Казначейку Магдалинівського району, спілкувався з потерпілими жителями, це прями крадіжка землі ГУ Держгеокадастру в області. У цієї системи треба запитати, а скільки ріллі в

краї переведено в пасовища, якраз перед ухваленням законопроекту № 2194 про передачу земель з державної в комунальну власність? І з якого переляку це сталося? Пропонуємо головам ФГ і адвокатам створити, за єдиними стандартами, звіт рейдерських дій проти хліборобів Дніпропетровської області. Із значенням причин і конкретними рекомендаціями - що і як зробити, щоб подібне не могло більше повторитися. Робитиму все, щоб цей звіт потрапив на очі президенту України. Де є кричущі випадки, вирішуватимемо оперативним шляхом.

Одразу після зустрічі присутня на ній дружина голови ФГ «Самара» Олена Саєнко зауважила: «Тепер надія лише на нашу Асоціацію, на цих депутатів і на Бога». Григорій ДАВИДЕНКО.

Перелік і розмір штрафів у сфері будівництва

Варто знати

Сфера будівництва, так чи інакше, стосується кожного з нас. Саме тому, вимоги до проектування, проведення робіт, до якості кожного будівельного матеріалу - жорстко регламентовані великою кількістю будівельних норм і правил. Крім цього, до будь-яких будівництв пред'являються вимоги екологічного та санітарно-епідеміологічного законодавства, норми пожежної безпеки, благоустрою територій та об'єктів, вимоги до охорони культурної спадщини та значний обсяг супутніх процесу будівництва, вимог. Найбільш характерними правопорушеннями в сфері будівництва, все таки, є порушення містобудівних та будівельних норм і правил. Оскільки, охопити однією публікацією всі можливі порушення в процесі будівництва (від порушень охорони праці на будівництві - до порушень процесу поводження з відходами) коротко неможливо - зупинимося на найбільш притаманних сфері будівництва порушеннях - а саме, на порушеннях будівельних норм і правил в сфері містобудівної діяльності, а також, розберемо розмір фінансових санкцій за такі. Загальна характеристика порушення будівельних норм і правил Пару слів про ліцензування будівництва 2021 (на сьогоднішній день) Який штраф за незаконне будівництво Згідно з КУпАП

Згідно з КК України

Загальна характеристика порушення будівельних норм і правил Відповідно до частини 6 статті 11 Закону України «Про будівельні норми», відповідальність за недотримання вимог будівельних норм визначається законом. Більш повний перелік видів порушень будівельних норм встановлений в статті 25 Закону України «Про основи містобудування» (прийнятий - 16.11.1992 р, та далі буде іменуватися Закон №2780). Згідно з нею, несуть відповідальність особи, винні у: недотриманні норм і правил при проектуванні і будівництві; проектуванні об'єктів з порушенням затвердженої в установленому порядку містобудівної документації; виконанні будівельних чи реставраційних робіт без дозволу та затвердженого в установленому порядку проекту або з відхиленням від нього; самовільній зміні архітектурного вигляду споруди в процесі експлуатації; недотриманні екологічних і санітарно-гігієнічних вимог, встановлених законодавством при проектуванні, розміщенні і будівництві об'єктів; прийнятті в експлуатацію об'єктів, зведених з порушенням законодавства, норм і правил; надання інформації, що не відповідає дійсності, про умови проектування і будівництва чи необґрунтована відмова надати таку інформацію. І цей перелік (керуючись крайнім абзацом цієї статті) не виключний - законами може бути встановлена відповідальність і за інші види порушень містобудівного законодавства. Насправді, цей перелік деталізується в: Законі України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності» від 14.10.1994 р (далі - Закон №208 / 94-ВР), Кодексі України про адміністративні порушення (далі також - «КупАП») - статті 96, 96-1, 188-42 - адміністративна відповідальність у будівництві, Кримінальному кодексі України (далі - «КК України») - статті 197-1, 275 - кримінальна відповідальність в будівництві. При чому, крім відповідальності до замовників / підрядників будівництва - такі акти встановлюють санкції, і для проектних, експертних організацій, і для суб'єктів які виготовляють будматеріали, конструкції, і для підприємств, що забезпечують техумови інженерного забезпечення об'єкта, і, навіть, для посадових осіб державного архітектурно-будівельного контролю. Особливо встановлена відповідальність технагля-

ду в будівництві і відповідальність авторського нагляду (головні архітектори, архітектори), а також, відповідальність виконавців, які працюють на підставі кваліфікаційного сертифіката. Точний перелік штрафів і їх розмірів буде в розділі: «Який штраф за незаконне будівництво». Не варто забувати і про такі порушення, як: будівництво на земельній ділянці, що не була відведена для цієї мети; будівництво без відповідного документа, який дає право виконувати будівельні роботи чи без належно затвердженого проекту; будівництво з істотними порушеннями будівельних норм і правил. Такі порушення (навіть одне з них), може призвести до визнання об'єкта, так званим, «самочинним будівництвом» і наслідки такого - згідно зі статтею 376 Цивільного кодексу України, можуть бути досить негативними - при істотному відхиленні від проекту, якщо таке суперечить суспільним інтересам або порушує права інших осіб, або при істотному порушенні будівельних норм, будівельника можуть зобов'язати провести відповідну перебудову, а при неможливості - провести знесення. Пару слів про ліцензування будівництва 2021 (на сьогоднішній день) Відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» - будівництво об'єктів, які за класом наслідків (відповідальності) відносяться до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, за переліком видів робіт, визначених Кабінетом Міністрів України, - з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» - підлягає ліцензуванню. Так, раніше, низкою підзаконних нормативно-правових актів встановлювалися, і перелік конкретних робіт, і ліцензійні умови такої діяльності - і основні нюанси системи ліцензування в будівництві. Разом з тим, країна зараз знаходиться в процесі оптимізації системи містобудівної дозвільної документації і взагалі - органів державного архітектурно-будівельного контролю. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2020 р № 219 «Про оптимізацію органів державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду» такі постанови Кабінету Міністрів України (наприклад від 30.03.2016 р № 256 від 05.12.2007 р №1396, якими якраз регулювалися питання ліцензування) - були скасовані без заміни новим регулюванням. У зв'язку з усім цим, Мінрегіон, в своєму листі № 7/30 / 12145-20 від 15.07.2020 р, видає інформацію про те, що ліцензування господарської діяльності в будівництві об'єктів, які по класу наслідків (відповідальності) відносяться до об'єктів з середніми та значними наслідками (СС2, СС3) з 18.03.2020 не провадиться, як і внесення змін до вже виданих ліцензій на будівництво. Таким чином, на даний момент, система

ліцензування, як і перелік будівельних робіт, що не підлягають ліцензуванню в Україні та здійснюються для будівництва об'єктів СС2, і СС3 (середніх і значних наслідків, бо для СС1 ліцензування немає), знаходяться в правовому вакуумі і не врегульовані зовсім. Повністю заблокований і сам доступ суб'єктів до отримання (або зміни) будівельних ліцензій. Разом з тим, незважаючи на мету цієї реформи: скасувати ліцензування і ввести можливість будівництва при наявності в штаті сертифікованих працівників - все ще залишається невирішеною відповідальність за будівництво без ліцензії. Однак, залишилися повноваження на розгляд справ та покладання адмінсанкцій (при чому у кожного різна компетенція - за які конкретно санкції і до яких певним суб'єктам і об'єктам будівництва) у: керівників виконавчих органів з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних, міських рад; керівників виконавчих органів з питань державного архітектурно-будівельного контролю міських рад населених пунктів, які є адміністративними центрами областей, міських рад населених пунктів з чисельністю населення понад 50 000, структурних підрозділів з питань державного архітектурно-будівельного контролю Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій; головних інспекторів будівельного нагляду центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду (зараз деякі функції все ще у ДАБІ, хоч центральним органом, прийнятим 23.12.2020 року Постановою КМУ № 1340 став ДІАМ - держінспекція архітектури та містобудування).

Який штраф за незаконне будівництво

Таким чином, перейдемо до більш детальних видів порушення норм будівництва і розмірів фінансових санкцій. Відповідно до Закону України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності» від 14.10.1994 р (Закон №208 / 94-ВР). Нагадаємо, що Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік», в статті 7 встановлено розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб (далі - «ПМП»), який лежить в основі розмірів санкцій за Законом №208 / 94-ВР. встановлено: з 1 січня - 2270 грн. з 1 липня - 2379 грн. з 1 грудня - 2481 грн. Штраф може бути накладено на суб'єкти містобудування протягом 6 місяців з дня виявлення правопорушення, але не пізніше ніж через 3 роки з дня його вчинення. У разі вчинення суб'єктами містобудування двох або більше правопорушень, штрафи накладаються за кожне вчинене правопорушення окремо.

Згідно з КУпАП

У КУпАП на конкретний розмір санкцій (на відміну від попередньої таблиці) впливає не прожитковий мінімум, а неоподатковуваний мінімум доходів громадян, який згідно з пунктом 5 підрозділу 1 розділу XX Податкового кодексу України становить - 17 гривень (далі - НМДГ).

Згідно з КК України

Кримінальний кодекс України встановлює покарання за порушення (кримінальні злочини) які за рівнем своєї небезпеки для суспільства і прав людини перевищують інші види правопорушень, в тому числі передбачені вище. Так, у сфері будівництва можна виділити такі злочини, як: за статтею 197-1 - самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво. В залежності від кваліфікації, розрізняють:

- ч.1 - самовільне зайняття земельної ділянки, яким завдано значної шкоди її законному володільцю або власнику, - карається штрафом від 200 до 300 НМДГ (3400-5100 грн.) або арештом на строк до шести місяців.
  - ч.2 - самовільне зайняття земельної ділянки, вчинене особою, раніше судимою за кримінальне правопорушення, передбачене цією статтею, або групою осіб, або щодо земельних ділянок особливо цінних земель, земель в охоронних зонах, зонах санітарної охорони, санітарно-захисних зонах чи зонах особливого режиму використання земель, карається обмеженням волі на строк від двох до чотирьох років або позбавленням волі на строк до двох років.
  - ч.3 - самовільне будівництво будівель або споруд на самовільно зайнятій земельній ділянці, зазначеній у частині першій цієї статті, - карається штрафом від 1000 до 4000 НМДГ (17000- 68000 грн.) або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років.
  - ч.4 - самовільне будівництво будівель або споруд на самовільно зайнятій земельній ділянці, зазначеній у частині другій цієї статті, або вчинене особою, раніше судимою за такий самий кримінальний злочин або кримінальне правопорушення, передбачене частиною третьою цієї статті, - карається позбавленням волі на строк від одного до трьох років.
- за статтею 275 - порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд:
- ч.1 - порушення при розробці, конструюванні, виготовленні або зберіганні промислової продукції правил, що стосуються безпечного її використання, а також порушення під час проектування чи будівництва правил, що стосуються безпечної експлуатації будівель і споруд, особою, яка зобов'язана дотримуватися таких правил, якщо це створило загрозу загибелі людей або настання інших тяжких наслідків або заподіяло шкоду здоров'ю потерпілого, карається штрафом від 1000 до 3000 НМДГ (17000-51000 грн.) або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до двох років або без такого.
  - ч.2 - те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки, - карається виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. Таким чином, штрафи в сфері будівництва досить значні, і крім того - санкції передбачені для великої кількості різних правопорушень, кожне з яких карається окремо.

Ірина Трофименко, адвокат.
Юридичний ресурс «Протокол».

Шановні читачі! Редакція не надає юридичні консультації по телефону. Надсилайте свої запитання поштою або на електронну адресу газети.

Деякі секрети сприяють врожаю капусти

Капуста качанна належить до числа найважливіших культурних овочевих рослин і вирощується з найдавніших часів у всьому світі, мабуть, за винятком лише пустель і регіонів Крайньої Півночі. Капуста смачна і малокалорійна, характеризується низькою собівартістю вирощування і великим сортовим розмаїттям, інформує Ukr.Media.

Та й користі білокачанної капусти (а саме вона з усіх видів капусти – лідер з культивування на наших городах) не позичати. За кількістю глюкози капуста випереджає яблука і апельсини, фруктози – картоплю і моркву, аскорбінової кислоти – цитрусові. Її сік гарно позначається на роботі серцевого м'язу, загоює виразки шлунку і дванадцятипалої кишки та навіть нормалізує сон.

Вирощування білокачанної капусти – не найскладніше заняття. Але, як і для будь-якої городньої рослини, у її культивуванні існують деякі нюанси, без знання яких отримати гарний врожай міцних смачних качанів, які будуть до того ж довго зберігатися, може не вийти. Саме про такі «секрети» ми вам сьогодні і нагадаємо.

Визначтеся з сортом
Не уся капуста однакова, навіть якщо на перший погляд качани різних сортів і гібридів виглядають майже ідентичними. Перш ніж купувати пакетики з капустяним насінням, визначтеся – на що ви очікуєте. Ви збираєтеся якомога довше зберігати качани після збору або головне – встигнути поласувати соковитим листям під час сезону? Чи будете ви консервувати зібрану капусту на зиму або з'їсте її свіжою? Для вас важливіша підвищена врожайність обраного сорту або стійкість до захворювань? Хочете отримати врожай якомога раніше або готові чекати до глибокої осені? Потрібні дуже великі качани або важливіші їх щільність, смак і соковитість?

Не останню роль у виборі сорту або гібрида капусти грають і кліматичні умови вашого регіону. Є капуста більш-менш невибаглива у вирощуванні, з різною стійкістю до тривалої спеки або холодів, з різною реакцією на нестачу вологи або склад ґрунту і т. д.

Зважте усі ці нюанси, перш ніж висаджувати капусту на грядку, щоб у результаті не розчаруватися і отримати саме те й саме тоді, коли потрібно вам.

Не помиліться з термінами посіву
Вирощувати капусту можна розсадним або безрозсадним способом. У обох випадках важливо не помилитися з часом посіву насіння. Якщо зробити це занадто рано, розсада може перерости і витягнутися, поки погода стане доречною для її висадки у ґрунт. Якщо занадто пізно – може не встигнути достигнути і сформуватися. Зрозуміло, щоб отримати міцні здорові рослини, потрібно спочатку обрати якісний посівний матеріал і не забути знезаразити його та ґрунт перед посівом.

Ось вам невелика шпаргалка щодо термінів посіву капусти на розсаду:
Ранні сорти
Їх краще висаджувати у третій декаді березня, за 45-50 днів до висадки розсади у ґрунт.

Середньостиглі

Ці сорти треба висаджувати до кінця другої декади квітня, за 35-45 днів до висадки. Пізні
Їх краще посадити до кінця третьої декади квітня, за 30-35 днів до висадки у ґрунт. З безрозсадним способом вирощування капусти (посів насіння прямо у ґрунт) доведеться орієнтуватися на клімат вашого регіону. Весняний посів здійснюється з кінця квітня до кінця липня, підзимовий – коли встановиться стабільна від'ємна температура.

Подбайте про розсаду

Щойно насіння капусти проклонеться з землі, йому знадобиться увага. Вам належить піклуватися про створення для нього сприятливих умов, про полив, захист від хвороб і про якісні підгодівлі. Важливо не давати ґрунту пересихати або замокати. У першому випадку розсада може загинути, а у другому випріти або загнити. Поливайте у піддон у міру просихання ґрунту.

Дотримуйтесь температурного режиму – 15-17° С вдень і 8-10° С вночі

Досвічайте рослини – молодій капусті для гарного зростання необхідно отримувати близько 12-15 годин світла на добу.

Не забувайте, що більшість субстратів для розсади є «порожніми», тому сходи потрібно буде підгодувати:

спочатку у фазі 3 листочків (Нітрофоска, Растворин, Кеміра-універсал), потім – за тиждень до висадки у ґрунт (сечовина і сульфат калію).

Якщо розсаду вразила чорна ніжка, видаліть і знищіть усі хворі рослини разом з ґрунтом, а здорові сянці пересадіть у окремі ємності зі знезараженим ґрунтом, поставте у тепле місце, забезпечте затінок, після підсихання ґрунту полийте розчин будь-якого фунгіциду (Фітоспорин-М, Бактофит і т. п.). Проти можливих грибкових захворювань може допомогти передпосівне знезараження насіння капусти і ретельне дотримання агротехніки.

Оберіть і підготуйте місце на городі

Найкраще капуста росте на відкритих, добре освітлених ділянках з пухким родючим ґрунтом. Культура надає перевагу нейтральним або слаболужним ґрунтам (рН 6,7-7,4). Більш кислий ґрунт треба вапнувати.

Вдалі попередники для капусти – картопля, томати, цибуля, горох, квасоля, боби, огірки, морква, сидерати. Не варто висаджувати капусту на грядках, де минулого року росли хрестоцвітні культури: гірчиця, ріпак, хрін, редис, редька, ріпа, бруква, турнепс і т. д.

Підготуйте грядки до посадки під час осіннього перекопування внесіть вапно або доломітове борошно з розрахунку 450-600 г на 1 кв. м; навесні за кілька тижнів до висадки розсади видаліть бур'яни і коріння попередніх культур, перекопайте ґрунт, щоб він встиг осісти;

зробіть розмітку грядок з урахуванням того, що відстань між саджанцями має становити не менше 40 см.

Посадка розсади капусти шириною міжрядь – 50-70 см;

відстань між рослинами у ряду – 40-50 см; глибина посадки – заглиблюйте у землю до справжніх листочків.

Для кожного саджанця викопайте невелику ямку і додайте у неї 2 ст. л. деревного попелу, який дозволить рослині добре вкоренитися, 1 ч. л. нітрофоски і 200 г перегною. Усе ретельно перемішайте і рясно полийте. Потім обережно дістаньте рослину разом із земляною грудкою з горщика і опустіть у лунку. Присипте сухою землею і трохи притисніть. Якщо сонце сильно пече, спочатку створіть затінок для саджанців, щоб вони змогли зміцніти. Під час посадки стежте за тим, щоб не засипати точку зростання, інакше рослини можуть загинути.

Вчасно і правильно висадіть розсаду на город

У ґрунт розсаду капусти висаджують у наступні терміни:

початок травня (під нетканий матеріал) – ранні сорти – вік розсади 44-55 днів); середина травня – пізні сорти (вік розсади 35-50 днів);

початок червня – середньостиглі сорти (вік розсади 35-45 днів).

До часу висадки розсада ранніх сортів має бути заввишки у 13-15 см і мати 5-6 листочків, середніх і пізніх сортів – заввишки у 15-20 см і з 6-7 листочками.

Не забудьте почати гартувати розсаду капусти приблизно за 10 днів до висадки у ґрунт. У перші дні достатньо на 3-4 години відчиняти у приміщенні квартиру. У наступні кілька днів сянці можна на кілька годин виносити на застаканий балкон або лоджію.

Дотримуйтесь агротехніки вирощування капусти
Капуста потребує рясного поливу, особливо це є актуальним у спекотні дні. Полив здійснюйте вранці або ввечері. Дуже бажано це робити теплою водою, яка не є холоднішою за 18° С.

Наскільки рясно поливати капусту? Перші 2 тижні після висадки у ґрунт рослини поливають кожні 2-3 дні, витрачаючи на 1 кв. м близько 8 л води (стежте за тим, щоб ґрунт навколо молодих рослин не пересихав). Потім капусту поливають один раз на тиждень з розрахунку 13-15 л води на 1 кв. м. За місяць-півтора до збору врожаю полив необхідно зменшити, а за кілька тижнів взагалі припинити, щоб надлишок вологи не пошкодив качани.

Найбільше культура потребує поливу під час формування вилків. У ранніх сортів це відбувається у червні, у пізньостиглих – у серпні.

Якщо на вулиці спека, капуста добре відгукнеться на дощування (штучне зрошення). Якщо йдуть тривалі дощі, то необхідно обмежити споживання капусти води, щоб не допустити розтріскування качанів. Для цього коріння трохи підрізають лопатою.

Пам'ятайте, що частий полив або дощі роблять ґрунт більш щільним, і на його поверхні утворюється кірка, через яку доступ повітря до коріння капусти ускладнюється і рослина гірше розвивається. Тому регулярно розпушуйте ґрунт навколо кущів на глибину у 7-8 см, руйнуючи

ущільнений шар ґрунту. Періодично варто підсипати землю до кожної рослини – підгортайте її на висоту у 5-7 см. Під час спеки грядку капусти краще замульчувати, що допоможе уникнути швидкого випаровування вологи і надмірного перегріву ґрунту.

Підгодовуйте капусту

Навіть якщо перед висадкою капусти ви «зарядили» грядку добривами за усіма правилами, щоб качани вирости великими і смачними, підгодуйте капусту кілька разів у період вегетації.

Першу підгодівлю капусти проводять через 2-3 тижні після висадки розсади у ґрунт. У 10 л води розводять по 10 г сечовини і хлористого калію, а також 20 г суперфосфату. На кожен рослину витрачають по 0,5 л розчину. Альтернатива – 1-2 ст. л. аміачної селітри на 10 л води, по 1,5 л розчину під рослину.

Другу підгодівлю проводять через 12-20 днів після першої. Застосовують настій коров'яку (1:10), пташиного посліду (1:15) або розчин нітрофоски (2 ст. л. на 10 л води). Під кожен рослину виливають по 1 л суміші.

Третю підгодівлю (середньостиглих і пізніх сортів) проводять через 10-14 днів після другої. У 10 л води розводять 2 ст. л. суперфосфату і 15 г добрив з мікроелементами. По 1-1,5 л під рослину.

Четверту підгодівлю (лише для найбільш пізніх сортів, що йдуть на зберігання) проводять за 3 тижні до збору врожаю. Капусту поливають розчином сірчанокислого калію (40 г препарату на 10 л води).

Не забувайте боротися з хворобами і шкідниками
Агротехніка агротехнікою, але якщо вашу капусту пригнічують хвороби і шкідники, то гарного врожаю ви точно не дочекаєтесь.

Для боротьби із захворюваннями і профілактики їх появи – Агат-25, Імуноцитотит, Споробактерин, Фітоспорин-М, Бісолбісан, бордоська рідина.

Для знищення шкідників – Фітоверм, Біотлін, Антитлін, Аліот, Табазол, Актара, Бітоксикацилін, Лепідоцид, Іскра, Герольд, Фуфанон-Нова, Кінмікс, Карбоцин, Землін, Феррамол, Уліцид, Брос, Гроза-3, Слімакоїд.

Не забувайте також про дієві санітарні та агротехнічні заходи профілактики появи хвороб і шкідників – доглядання сівозміни, боротьбу з бур'янистою рослинністю, ретельне осіннє перекопування ґрунту, видалення рослинних залишків з ділянки, дезінфекцію городніх інструментів, опудрювання рослин попелом і тютюновим пилом.

Вчасно і грамотно зберіть урожай

Качани капусти ранніх сортів починають зрізати приблизно з середини червня, більш пізніх – з кінця червня – на початку липня. Передчасний збір врожаю не дасть овочам достигнути, а прибрані незрілими, вони не пролежать і кількох місяців. Ознака припинення росту качана – пожовтіння нижніх покривних листочків.

Капусту, яка призначена для тривалого зберігання, прибирають з настанням стійкого похолодання або після перших невеликих нічних заморозків (якщо качани потраплять під сильні морози та їх верхні листочки підмерзнуть, вони будуть погано зберігатися і швидко зіпсуються) – коли денна температура впаде до 3-5° С, а нічна майже до 0° С. Для середньої смуги зазвичай це вересень.

Прибирайте врожай під час сухої погоди. Зрізуючи, залишайте у капусти невелику частину качана (до 3 см) і пару міцних литочків, що вкривають її. Зрізану капусту відсортуйте перед зберіганням і протягом доби просушіть у теплом, добре провітрюваному місці.

Втрачений студентський квиток педагогічного коледжу ДФПК КЗВО «ДНО «ДОР» на ім'я Мудрої Валерії Геннадіївни НР 13074256 вважати недійсним.

Обласна щотижнева газета
«ФЕРМЕР ПРИДНІПРОВ'Я»
Свідоцтво про реєстрацію ДП 2161-899Р від 23.02.2017 р.
ЗАСНОВНИК ТА ВИДАВЕЦЬ
ТОВ «Редакція газети «Фермер Придніпров'я»
Голова редакційної ради
Анатолій ГАЙВОРОНСЬКИЙ
Головний редактор Лариса ШАРА

49000, м. Дніпро, вул. Воскресенська, 41, оф.109
786-02-21, 098-183-00-18, 050-968-64-84
e-mail: farmer.gazeta@gmail.com
https://gazeta-fp.com.ua
www.facebook.com/farmer.dp.ua
Друк - ТОВ «Типографія 24», м. Херсон,
вул. Мостова, 19А, тел. (0552) 46-90-85
Обсяг 2 друк. арк. Друк офсетний.
Зам. № 231 Тираж 10385.

Редакція не завжди поділяє точку зору авторів публікацій.
Гонорар сплачується тільки за замовлені матеріали.
© Під цим знаком матеріал опубліковано на комерційній основі.
Відповідальність за зміст реклами несуть рекламодавці.
Посилання при передруку на «Фермер Придніпров'я» обов'язкове.
Газета за посиланням використовує повідомлення інформаційних порталів.
ЙОформлення передплати та доставку газети здійснює
Дніпропетровська філія ПАТ «Укрпошта».
Передплатний індекс 60092

Гранат: як садити і вирощувати

Ви можете вирощувати гранат на власній ділянці, і вам не доведеться доклати особливих зусиль. Гранат вимагає регулярного догляду, хоча щодо його вирощування існують деякі фундаментальні правила.

Де вирощується гранат

Гранат - дуже древня рослина, вирощування якої розпочалося в незапам'ятні часи. Спочатку гранат виріс у Середній Азії, Туреччині, Закавказзі та Ірані. Однак потім він поширився по середземноморських країнах, потрапив до Північної Африки та Південної Європи, і в результаті зараз він зростає майже у всіх країнах з тропічним та субтропічним кліматом. В Україні гранат можна зустріти переважно в південних регіонах - в Криму та Азовському морі, в Росії - в Краснодарському краї та в теплих місцях Північного Кавказу. Іноді можна зустріти рослину в середній смузі, але таких насаджень надзвичайно мало. Справа в тому, що гранат дуже теплолюбний, і садити і доглядати за гранатом в регіонах з морозною зимою просто неможливо.

Зимостійкість граната

Для теплолюбної рослини, яка найбільш комфортно почувається в субтропіках, гранат досить стійкий до холоду, він може переносити короткі заморозки до -15°C . Але, на жаль, це не робить його справді зимостійким, а морозостійкість граната залишається дуже низькою. Жоден сорт не в змозі безпечно перенести довгу холодну зиму. Вже при -18°C рослина починає вимерзати, вся надземна частина граната відмирає до кореневої шийки. Якщо температура знижується ще нижче, коренева система граната відмирає. Ідеальна температура для граната взимку не нижче 15°C , в таких умовах він почувається комфортно.

Умови вирощування граната

Взагалі гранат можна вважати досить невибагливою рослиною, він не надто вимогливий до якості ґрунту, він спокійно реагує на коротку посуху або невелике перезволоження. Створити умови для зростання йому легко - просто підберіть ділянку з легким нейтральним ґрунтом. Але поряд з цим, гранат пред'являє дві категоричні вимоги до умов вирощування. Йому потрібні світло і тепло, при нестачі сонця і в холодному кліматі дерево не може розвинути. Для вирощування у відкритому ґрунті потрібно висаджувати гранат на добре освітленій ділянці саду і, що набагато складніше, не допускати зниження температури нижче -15°C протягом року.

Коли садити гранат

Теплолюбний гранат висаджують у відкритий ґрунт навесні, як правило, в кінці квітня або на початку травня. До моменту висадки повітря повинно стабільно прогріватися до $+10-14^{\circ}\text{C}$, а світловий день повинен значно збільшитися порівняно з зимовим періодом.

Важливо! Висаджувати гранат достроково небезпечно, в тому числі через ймовірне повернення заморозків навіть незначні мінусові температури можуть знищити саджанець, який не встиг прижитися в землі.

Де садити гранат на ділянці

Рослина невибаглива по відношенню до ґрунту, але чутлива до кількості сонячного світла. Тому вирощування та догляд за гранатом слід проводити на добре освітленій теплій стороні саду. Найкраще розміщувати гранат на пагорбі. Гранатовий ґрунт повинен бути добре дренованим, пухким і насиченим киснем, нейтральним або слабкокислим.

Як садити гранати у відкритий ґрунт

Успіх вирощування граната у відкрито-

му ґрунті багато в чому залежить від грамотності його посадки. Існує кілька способів вкорінення гранатового дерева в саду.

Як посадити розсаду граната

Вирощування розсади - це найпростіший і найзручніший спосіб, оскільки такий гранат найпростіше вкорінюється в ґрунті і швидко починає цвісти і плодоносити. Підготовку до посадки граната у відкритий ґрунт слід починати заздалегідь, принаймні за місяць до цього. ґрунт на вибраній ділянці ретельно перекопують і очищають від бур'янів, потім в нього додають перегній у кількості 5 кг на метр, а потім ділянку покривають непроникним матеріалом для утворення в землі корисної мікрофлори.

Алгоритм посадки такий:

наприкінці квітня або на початку травня на підготовленій ділянці викопується яма глибиною близько 80 см і діаметром 60 см;

в центрі отвору встановити кілки високого рівня для подальшої під'язки граната;

на дно котловану кладуть 10 см керамзиту, гравію або битої цегли, поверх ями насипають родючий ґрунт, змішаний з перегноем і піском, тоді як вершина пагорба повинна доходити до країв ями; саджанець плавню опускають на вершину земляного пагорба, розправляють коріння з боків, а потім заповнюють отвір землею до кінця; саджанець прив'язують до кілочків, а потім злегка утрамбовують землю навколо стовбура, формують низький земляний вал по колу і поливають рослину. Не можна садити гранат восени - молода рослина, яка не встигла правильно вкоренитися, навряд чи зможе перенести навіть м'яку холодну зиму.

Увага! При посадці важливо стежити за положенням кореневої шийки, вона повинна залишатися над рівнем землі. Як посадити гранатові живці Вирощування граната з живців - ще один спосіб укорінення гранатового дерева у вашій місцевості. Живці використовують рідше, ніж розсаду, однак, спосіб добре підходить, якщо потрібно збільшити популяцію граната з існуючого куща.

Перед зрізанням граната з материнського куща необхідно зрізати необхідну кількість пагонів. Найкраще брати живці у молодих, але вже починають гілок дерев, на кожному з живців повинно залишатися не менше 6 бруньок.

Збирання пагонів зазвичай проводять восени, оскільки гранатові живці перед весняною посадкою потрібно тримати в прохолодних умовах.

Зібрані пагони протирають ганчіркою, змоченою в слабкому розчині мідного купоросу, дають природним чином висохнути і обернуть кінці вологою ганчіркою. Потім живці поміщають у поліетиленовий пакет і до весни очищають на верхній полиці холодильника. Приблизно раз на місяць рекомендується перевіряти пагони і при необхідності зволожувати тканини.

На початку квітня живці виймають з холодильника і поміщають на місяць у нижній кінець в емність, наполовину заповнену теплою водою. Потрібно поставити емність в тепле, але затінене місце, додавати воду, коли вона випаровується. На початку травня підготовлені живці висаджують безпосередньо у відкритий ґрунт - стадія вкорінення пагонів у горщиках зазвичай пропускають. Для посадки гранатових живців необхідно вибрати час, коли зворотні заморозки вже закінчилися і ґрунт прогрівся до глибини щонайменше $+12^{\circ}\text{C}$.

Для вирощування живців вони вибирають місце, яке відповідає основним вимогам граната до ґрунту та освітлення, викопують невеликі ямки в землі - при заглибленні над поверхнею землі повинна залишитися лише 1 брунька зрізу. Якщо планується посадити відразу кілька живців, тоді між ними залишають зазори приблизно 20 см, щоб згодом рослини не заважали розвитку одна іншій.

Живці опускають у лунки, злегка нахиливши до сонячної сторони, і поглиблення засипають землею, а потім молоді рослини опускають до залишилася бруньки. Посаджене стебло потрібно обережно поливати і згодом зволожувати землею раз на тиждень. Час від часу ґрунт розпушують для кращого споживання кисню, а також підгодівлю вносять раз на тиждень - спочатку суперфосфатом, потім комплексом, що складається з калію, суперфосфату та сечовини.

Укорінення живців займає близько два місяці. Після цього молоді гранати ретельно викопають і оцінюють свій стан. Добре вкорінене стебло повинно досягати близько півметра у висоту, мати принаймні 4 бічні гілки та добре розвинені коріння. Якщо держак відповідає цим вимогам, його можна перенести на постійне місце з подібними умовами вирощування.

Як посадити гранатове дерево з кісточки

Вирощування граната з насіння рідко практикується для відкритого ґрунту, зазвичай розсада настільки слабка, що просто не приживається в ґрунті. Тому вирощування кісточок найкраще робити для розведення граната в кімнатних умовах або для того, щоб пересадити рослину в ґрунт після того, як воно зміцніє.

Для посіву візьміть кілька насіння і помістіть їх у невелику емність зі звичним для граната ґрунтом. Кістки злегка присипають землею, поливають водою, покривають плівкою і прибирають у світле місце без прямих сонячних променів. Пагони зазвичай з'являються через 2-3 тижні, після чого плівку можна видалити. Саджанці граната регулярно поливають, підгодують комплексними добривами кожні 1,5-2 тижні і періодично пересаджують у більші емності.

Порада! Коли гранат належним чином зміцниться, після затвердіння на свіжому повітрі його можна висадити на ділянці або залишити як кімнатну культуру.

Як вирощувати гранат Правильна посадка - це лише перший крок у вирощуванні граната. Для того, щоб отримати міцне і здатне до плодоношення дерево, необхідно забезпечити за ним якісний догляд і поетапно вирощувати гранат за перевіреними алгоритмами.

Полив і підживлення

Гранат не пред'являє особливо жорстких вимог до кількості вологи та добрив. Але для швидкого зростання молодого дерева і подальших стабільних посівів варто дотримуватися основних правил. Гранат поливають приблизно раз на тиждень, у спекотні посушливі місяці - два-три рази на тиждень. Поливати ґрунт навколо граната не слід, однак, ґрунт завжди повинен залишатися злегка вологим. Після поливу ґрунт рекомендується розпушити - це не дозволить волозі застоюватися і наситити ґрунт киснем. Що стосується підгодівлі, то в перший рік гранати буде достатньо добрив, внесених під час посадки. На другому році життя раннього весною потрібно буде знову підгодувати дерево азотними добривами та комплексними розчинами ближче до осені, перед плодоношенням.

Обрізка

Догляд за саджанцями граната і дорослими рослинами у відкритому ґрунті обов'язково включає обрізку. Гранат повинен формуватися у вигляді розлогих чагарників або дерев на низькому стеблі з великою кількістю бічних гілок. Саджанці граната зазвичай зрізають на висоті близько 75 см уздовж центрального пагона, видаляють найнижчі та найслабші гілки і залишають близько 4-5 розвинених пагонів. У наступні роки гранати обрізають на верхівках гілок приблизно на третину річного приросту. Щороку необхідно проводити санітарну обрізку, яка полягає у видаленні кореневих пагонів, а також зламаних, сухих і слабких пагонів.

Захист від хвороб та шкідників

Гранат - досить стійка культура до хвороб та шкідників, але деякі комахи та грибові захворювання загрожують цій рослині.

З гранатових грибів особливо небезпечний рак гілок. Хвороба проявляється насамперед розтріскуванням кори, висиханням пагонів та появою виразок на гілках дерева з пористими наростами по краях. Найчастіше рак провокує низькі температури взимку, послаблюючи гранат. Для обробки рослин проводиться ретельна санітарна обрізка і зрізи обробляються фунгіцидними засобами, а згодом гранат якісно утеплюється на період холодів. З шкідників гранатова попелиця представляє загрозу для граната, який осідає на молодих пагонах і листі рослини. Позбутися від нього можна за допомогою інсектицидів, домашнього мила та розчинів тютюну.

Гранатова міль також може завдати шкоди гранату; вона відкладає яйця безпосередньо в чашку плоду дорослого граната або в пошкоджені ділянки шкірки, а гусениці, що з'являються, з'їдають плоди граната зсередини, що змушує гранати до гниття. Боротьба зі шкідниками проводиться шляхом обприскування інсектицидами на стадії залягання плодів. У профілактичних цілях рекомендується ретельно стежити за станом пагонів і листя граната і своєчасно видаляти всі хворі частини. Крім того, протягом періоду плодоношення необхідно збирати плоди паданезе, які обсіпаються на землю, і знищувати їх, щоб плоди не перетворилися на ідеальні умови для гниття бактерій та комах при їх гнитті.

Підготовка до зими

Прогрівання рослини на зиму - найважливіший етап вирощування гранатового дерева. Оскільки при температурі нижче -10°C теплолюбне дерево починає вимерзати, відразу після збору врожаю воно починає готуватися до зимівлі.

Нижні гілки граната нахилиють впритул до землі і прив'язують до кілочків, щоб вони не випрямлялися.

Листя і молоді пагони, важливі для плодоношення, обробляють бордоською рідиною, а навколо стовбура насипають щільний шар родючого ґрунту і мульчують ґрунт шаром до 15 см.

Навколо стовбура лежали ялинові гілки, намагаючись якомога більше закрити гілки граната.

Видаляти зимове укриття з настанням весни потрібно не відразу, а лише після встановлення стабільної плюсової температури. Після видалення ялинових гілок гранат ретельно обробляють фунгіцидами, щоб запобігти розвитку грибка на поверхні дерева та в ґрунті біля стовбура. Особливість вирощування граната у відкритому ґрунті в різних регіонах Вирощування граната найкраще проводити в субтропічному кліматі в найпівденніших регіонах країни. Однак, за умови належної сільськогосподарської практики, гранат можна вирощувати і в холодних регіонах, хоча в цьому випадку гранат вимагатиме підвищеної уваги садівника.

Пишіть:
49000, м. Дніпро,
вул. Воскресенська, 41, оф. 109

Дзвоніть:
(056) 786-02-21,
098-183-00-18,
050-850-72-74

Передплатити
«Фермер Придніпров'я» можна
у будь-якому поштовому відділенні
області до 25 числа щомісяця.
Передплатний індекс 60092.